

Två okända gitarrverk av Fernando Sor

AV KENNETH SPARR

För några år sedan, när jag gick igenom Daniel Fryklunds stora samling av verk för sång och gitarr i Statens musikbibliotek, fann jag en tidigare okänd fransk sång av Fernando Sor, *Mon dernier mot*.¹ Denna upptäckt fick mig att misstänka att flera intressanta saker kunde ligga gömda i högarna av musik publicerade i synnerhet i Frankrike från 1700-tal och tidigt 1800-tal. Inte minst gäller detta de många "journalerna" med musik för sång och gitarr. För ett tag sedan köpte jag en samling med fyra uniformt inbundna s.k. "recueils" (eller med ett svenskt ord: samlingsband) från Frankrike. Säljarens beskrivning var synnerligen ofullständig och det nämndes över huvud taget inte att det fanns flera hundra verk för gitarr i de fyra banden och att samtliga var från perioden 1805-1820. Faktum var att all musik i de fyra banden var för gitarr och till allra största delen för sång och gitarrackompanjemang. När jag fick böckerna och hastigt tittade igenom dem så blev jag exalterad. Ett av banden innehöll flera häften ur Pierre-Jean Porros *Journal de Guitare ou Lyre* (i det följande används förkortningen *JdGoL*), varav ingen komplett utgåva finns bevarad. Jag fann också ett tidigare okänt och mycket tidigt gitarrsoloverk av Fernando Sor och i en annan s.k. "journal", *Soirées musicales*, en hittills delvis okänd sång av samme Sor.

Det är ett välkänt faktum att musiktryck, till skillnad från vanliga böcker, sällan innehåller uppgifter om tryckår, och det innebär i många fall en hel del arbete för att med viss säkerhet kunna datera dessa musiktryck. Dåtidsens "journaler" (eller om man så vill musiktidskrifter) kan ge ledtrådar om det går att med större säkerhet datera ett specifikt häfte av en specifik "journal". I många fall saknas alla uppgifter om årtal m.m. i dessa tidskrifter. I några fall är de noggrant daterade och det gör naturligtvis uppgiften väsentligt enklare. Det finns exempel på båda kategorierna i gitarrhistorien. Jag har i min samling t.ex. en gitarrmusiktidskrift, *La Muse Lyrique ou Suite d'airs choisis Avec Accompagnement de Guitarre*, publicerad av Jolivet, med en mycket precis datering av varje häfte, t.ex. Janvier 1771, d.v.s. januari 1771. En mer intressant gitarrmusiktidskrift, om man ser till solomusik för gitarr, är emellertid den nämnda *JdGoL*, publicerad av Pierre-Jean Porro, men den

¹ Sparr, Kenneth, Ein unbekanntes französisches Lied von Fernando Sor. [*Gitarre & Laute* 26/1994, Hef 4, s. 39-43]; En okänd sång av Fernando Sor i Sverige. [*Gitar och Luta* 27/1994 No. 4, s. 23-25]; An Unknown French Song by Fernando Sor in Sweden [*Soundboard* Vol. XXII, No. 1, s. 39-43]; Una canzone sconosciuta di Fernando Sor in Svezia [*Il Fronimo* No. 93 1995, s. 37-40].

Variaciones
para guitarra.
Biblioteca
Histórica
Municipal
de Madrid
722-24. Foto:
Luis Briso de
Montiano.

numrerar bara varje enskilt häfte och årgång och det saknas helt uppgifter om årtal. Det innebär att du med någon säkerhet måste kunna datera åtminstone en årgång för att kunna dra slutsatser om dateringen av andra årgångar. Inte ens då kan du vara helt säker på att dateringen är korrekt eftersom det förutsätter en kontinuerlig utgivning och det var inte alltid fallet med dessa musiktidskrifter.

Etudes et Variations Espagnoles par Sors

Huvudsyftet med denna artikel är emellertid att presentera två hittills okända verk attribuerade till Fernando Sor och en del annan information med anknytning till detta. Brian Jeffery noterar i sin Sor-biografi att "no guitar music by Sor – indeed, no music by him of any kind – is known to have been printed in Spain before his exile in 1813".² Josep Maria Mangado Artigas har visat att många av Sors tidiga verk nådde publiken i form av avskrifter och det bekräftas av det följande. Några av dessa tidiga verk trycktes dock i franska gitarrmusiktidskrifter och huvudsakligen i de tidskrifter som gavs ut omkring 1810 av en annan gitarrist, Salvador Castro de Gistau. Castro de Gistau tryckte i sin *Journal de Musique Etrangère pour la Guitare ou Lyre*, flera av Sors verk, som dennes opus 3, 14, 15(b) och två stycken (nummer 4 och 2) från hans opus 23 samt några verk utan opusnummer. Ett av banden i den tidigare nämnda samling som jag förvärvat innehåller några verk för gitarrsolo från Porros *JdGoL*. Det mest intressanta av dessa är ett variationsverk tillskrivet Sor och med titeln: *Etudes et Variations Espagnoles par Sors*. Verket består av ett tema med sju variationer av vilka den sista har komponerats av Porro själv.

Man kan spekulera över om Porros tillagda variation bara var tänkt som sidutfyllnad. Den tillför i vilket fall som helst inga musikaliska kvaliteter. Variationsverket är uppdelat på två häften av Porros *Journal*, som visas av faksimilet nedan. Temat och de tre första variationerna finns i häfte nr 66 i årgång 18 och resten i samma årgångs häfte nr 69.

Etudes et Variations Espagnoles är ett relativt enkelt variationsverk helt i överensstämmelse med traditionen från det sena 1700-talet och kan ses som ett bra exempel på ett "konventionellt och gammaldags" sätt att utnyttja denna form under det tidiga 1800-talet.³ Verket är enklare, men påminner annars om de få kända tidiga variationsverken av Sor, t.ex. hans *Air Varié* and *Théma Varié*, som publicerades i Castros *Journal de Musique étrangère* ca 1810.

En uppenbar och mycket nära konkordans till *Etudes et Variations Espagnoles* är de *Variaciones para guitarra* av en anonym kompositör som återfinns i en spansk musikhandskrift (katalognummer 722-24) i Biblioteca Histórica Municipal de Madrid.⁴ Detta verk består av ett tema med sex variationer. Även om det finns skillnader så är likheterna så många att man kan utgå ifrån att det finns ett samband mellan den tryckta *Etudes et Variations Espagnoles* och handskriften *Va-*

2 Jeffery, Brian, *Fernando Sor Composer and Guitarist*. 2nd ed., Penderyn 1994, s. 23

3 Sparks, Paul, *The Guitar Variations of Fernando Sor*, i *Estudios sobre Fernando Sor - Sor Studies*, ed. Luis Gásser. Colección Música Hispana Textos. Biografías. Publicaciones del Instituto Complutense de Ciencias Musicales. Madrid s.a., s. 419ff.

4 Briso de Montiano, Luis, *Un fondo desconocido de Música para Guitarra. Música española y francesa para guitarra (c. 1790–c. 1808) en la Biblioteca Histórica Municipal de Madrid. Catálogo y notas sobre sus autores*, Madrid 1995, s. 155.

ETUDES et VARIATIONS ESPAGNOLLES, PAR SORS.
18me ANNÉE. N° 1.

N° 66. Thema Andante

GUITARE
ou LYRE.

Etudes et Variations
Espagnoles par
Sors. Tema och
variationerna 1-3.

Författarens samling.

AVIS.

LE JOURNAL DE GUITARE POUR LA 19me ANNÉE

Sera Composé de 12 Grands Cahiers. Prix 26^{fr} 50^{cs}

A PARIS chez l'Auteur, rue J. J. Rousseau N° 14.

18me ANNÉE. SUITE DES VARIATIONS DE SORS.

N° 69. N° 2.

GUITARE
ou LYRE.

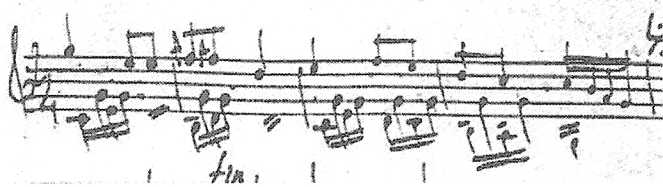
Etudes et Variations
Espagnoles par Sors.
Tema och variationer
4-7.

Författarens samling.

riaciones para guitarra.⁵ Musiken i den spanska handskriften är emellertid mer sofistikerad än i den tryckta utgåvan, där musiken uppenbarligen har förenklats och också försetts med en ytterligare variation av utgivaren Pierre-Jean Porro.

En noggrannare undersökning och jämförelse krävs, men som Luis Briso de Montiano har påpekat kan vi utgå ifrån att musiken i handskriften är ett originalverk av Fernando Sor. Ett exempel är den tredje variationen, som med stor säkerhet har Sor som upphovsman. Han beskriver och förklarar i sin *Méthode pour la guitare* tekniken att använda högerhanden för att åstadkomma denna speciella textur.⁶ Musiken i den tryckta utgåvan är en nyskapelse eller anpassning av Pierre-Jean Porro. Om vi har detta som utgångspunkt, så är slutsatsen att Porro ändrade musiken med ett huvudsakligt syfte: att göra den lättare spelbar för sina prenumeranter på tidskriften. Porro ändrade variationssekvensen (från 1-2-3-4-5-6 till 1-2-3-5-4-6) och komponerade en ytterligare variation (den sjunde), som han sannolikt fann mer intressant att avsluta med än den sjätte och sista variationen i handskriften. Att handskriften bara innehöll sex variationer kan vi sluta oss till av de tre tomma systemen som följer den sjätte variationen. Enligt Luis Briso de Montianos preliminära uppfattning så modifierade Porro (möjligen av kommersiella skäl) den musikaliska texten, men han förbättrade den definitivt inte.

Skrivningen i den andra takten är följande:

I handskriften har melodin två åttondelsnoter och en fjärdedelsnot, i Porros version har den andra åttondelsnoten utelämnats och på så sätt gjort den första åttondelsnoten till en fjärdedelsnot:

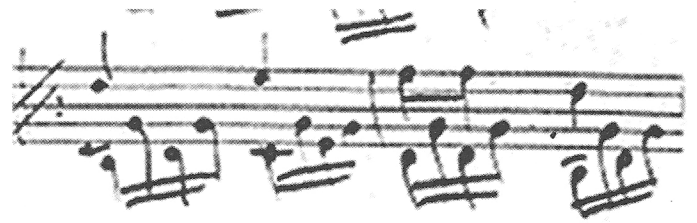

Men Porro har förbisett eller helt enkelt struntat i att den rytm som han modifierat återupprepas i de följande två takterna och här har han inte gjort några förändringar! Förvånande nog är den "korrekta" rytmen, som Porro modifierat, återgiven i sin ursprungliga form i takt sex:

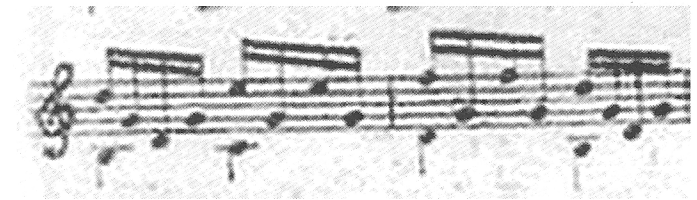

Den andra musikaliska frasen i handskriften (takterna 9-16)

börjar med en blygsam dominant för att i takt 12 övergå till en kritisk septima. Sor har förändrat rytmen i den inledande takten (två åttondelar i stället för en fjärdedel), förmodligen med avsikt att göra den uppåttstigande rörelsen mer intressant, bestämd och annorlunda än den som i den första frasen låter så lekfull (kan temat kanske rentav vara hämtat från en barnvisa?):

Porro har bibehållit rytmen i den första frasen:

Det finns också förändringar i takterna 7-8 och 15-16 och dessa förändringar är knappast till det bättre utan underlägsna texten i handskriften.⁷

Sor refererar i sin *Méthode pour la guitare* själv till sin egen musik komponerad i början av sin karriär, som han uttrycker det "très peu réfléchi à la vérité" ("with little consideration", i Merricks engelska översättning).⁸ Sor tillägger:

plusieurs de ces morceaux n'auraient jamais été exposés au public si l'on m'eût consulté; mais des personnes qui en avaient des copies (la plupart incorrectes) en firent affaire avec l'éditeur, qui, faisant beaucoup trop d'honneur à mon talent, s'emparait avec plaisir de tout ce qui portait mon nom

eller i Merricks engelska översättning:

several of these pieces would have never been exposed to the public, had I been consulted, but some persons who had copies (most of them incorrect) communicated them to the editor, who, doing far to much honour to my talents, seized with pleasure every thing that bore my name.

Kan Sor beträffande utgivaren ha hänsyftat på Porro och var Sor i så fall medveten om Porros ändringar? Kanske Porro helt enkelt använde sig av en korrump kopia av Sors originalkomposition för sin utgåva av *Etudes et Variations Espagnoles*?

Tyvärr ger den spanska handskriften inga som helst upplysningar om ursprung och datum. En annons 1806 in the *Ga-*

5 Jag vill tacka Luis Briso de Montiano som har gjort de preliminära jämförelserna mellan handskriften och den tryckta versionen.

6 Sor, Fernando, *Méthode de guitare*, Paris 1830, s. 13, Ex 31. Jag vill tacka Luis Briso de Montiano som gjorde denna iakttagelse.

7 Jag vill tacka Luis Briso de Montiano som har gjort de preliminära jämförelserna mellan handskriften och den tryckta versionen.

8 Sor, Fernando, *Méthode de guitare*, Paris 1830, s. 4. Sor, Fernando, *Method for the Spanish Guitar* Transl. from the Original by A. Merrick, London s.d., s. 6. Jag vill tacka Luis Briso de Montiano som påpekade detta för mig.

zeta de Barcelona kan ha betydelse i detta sammanhang:

*En Madrid, en la tienda de papel rayado y música de la carrera de San Gerónimo, frente a la Soledad, se vende la música nueva siguiente... Para guitarra... gran sinfonia de Sors... variaciones de Sors... tema, con variaciones, de Sors...*⁹

Annonserna kan antingen referera till tryckt eller handskriven musik. Vi vet att notkopiering för hand var vanlig under den tid som tryckt musik var mycket dyr, inte minst i Spanien där det knappast fanns någon som tryckte musik mellan 1801 och 1817, då Bartolomé Wirmbs startade sin verksamhet med hjälp av Federico Moretti.¹⁰ Annonserna kan därför tolkas både som ett erbjudande om handkopierad, eller kanske om importerad, tryckt musik av Sor. En annan detalj av visst intresse är kompositörens namnform använd i *JdGoL*, "Sors", liksom i annonserna ovan. Enligt Jeffery så var "Sors" den mest använda formen av Sors efternamn i Spanien (vilket i sin tur kan bero på missförstånd eller felstavning!), och stavningen varierade även senare tills slutligen "Sor" blev den etablerade stavningen.¹¹ Namnformen "Sors" tyder i vilket fall som helst på ett tidigt datum för *Etudes et Variations Espagnoles* på Sors.¹²

Datering av Porros

Journal de Guitare ou Lyre

Det kan mycket väl vara så att *Etudes et Variations Espagnoles* är ett av de tidigast publicerade sologitarrrerken av Fernando Sor. Det finns ingen referens över huvud taget till förläggaren Pierre-Jean Porro (1750-1831) i Jefferys biografi om Sor, och jag har inte funnit någon källa som pekar på en direkt förbindelse mellan Sor och Porro. Ett undantag kan vara Sors *Grand Solo*, som också finns i en version publicerad av Porro (se nedan!).¹³ Som beskrivits ovan så trycktes Sors tema och variationer i den 18:e årgången av Porros *JdGoL*. Publiceringsdatum för Sors *Etudes...* skulle vara enkelt att fastställa om vi kände till datum och kronologin av *JdGoL*. Dessvärre är detta inte alldeles enkelt och en utmaning i sig. Det finns ingen komplett svit av *JdGoL* i något bibliotek eller annan samling. Bibliothèque Nationale i Paris har till exempel bara fragment av årgångarna 17, 18 och 19. *JdGoL* är inte omnämnd i Fellingens *Periodica Musicalia*, trots att den var en av de mer långlivade av dessa journaler. Detta tyder på att mycket få exemplar av *JdGoL* finns bevarade.

Devriès och Lesure menar i sin *Dictionnaire des éditeurs de musique français* att Pierre-Jean Porro publicerade sin *Journal de Guitare* under perioden 1784-1811, först i samverkan med Pierre-Joseph Baillon (som avled 1785), men senare i egen re-

gi.¹⁴ Tyler och Sparks skriver att *Journal de guitare* ungefärligen publicerades mellan 1784 och 1797.¹⁵ Ingen av dessa dateringar tycks dock vara korrekt. Porro påbörjade sitt samarbete med Joseph Baillon 1784. Baillon gav ut flera periodiska publikationer i vilka Porro ofta skrev arrangemangen, och detta bekräftas också i ett avtal från 1784 mellan Baillon och Porro där det sägs att Porro skulle komponera verk som Baillon skulle publicera.¹⁶ Baillon var utgivare av en tidskrift för sång och gitarr under namnet *La Muse Lyrique*, som han tog över från Jolivet, troligen 1778. I Baillons förlagskataloger 1784 och 1786 finns några gitarrverk där Porro nämns som kompositör eller utgivare: *Étrennes de Guitarre* (1784 och 1786), Porros opus 3, *Nouveaux Airs de différents styles avec accompagnement de guitare, suivis de quelques badinages pour cet instrument seul, par M. Porro, dédiés à madame Brisson*, och *Nouvelles Étrennes* opus 4 (1786). Efter Baillons död 1785 samarbetade Porro med dennes änka till augusti 1787, då Porro startade sin egen verksamhet på adressen Rue Michel le Comte 26 i Paris. I *Annonces, affiches et avis divers* från den 28 juni 1788, så uppges en ny adress för Porro: Rue Tiquetonne 10 (som 1793-1794 troligen omnummerades till 104).¹⁷ I *Journal de Paris* från den 26 augusti 1796 nämns att Porro har bytt adress igen: Rue Beaurepaire 16, där han dock stannar kvar ett tag och den sista uppgiften om denna adress är från 20 juni 1805. Nästa adressuppgift är daterad så sent som 22 januari 1807 och den nya adressen är Rue J.-J. Rousseau 14.¹⁸ Att adressuppgifterna här redovisas så i detalj beror på att de allmänt sett är viktiga för dateringen av musiktryck. Det verkar logiskt att utgå ifrån att Porro påbörjade sin utgivning av den första årgången av *JdGoL* i början på 1788. Enligt titelsidan till *JdGoL* 11e årgången, nr 1, är "Le Prix de la souscription pour 48 Nos. sera à l'avenir de 24 # port franc. Chaque No. séparé 1 #... On souscrit en tout tems, Chaque Cahier séparé 3 #." Det är inte helt klart om detta betyder att *JdGoL* utkom varje månad eller mer oregelbundet. Det förefaller rimligt att anta att varje årgång bestod av 12 häften med fyra musikstycken i varje häfte.

Om Devriès och Lesures tidigare nämnda antaganden skulle vara riktiga så borde den 18:e årgången av *JdGoL* ha getts ut 1801. Detta är osannolikt med tanke på den använda skatte-stämpeln (timbre fiscal) och andra fakta. Kataloguppgifterna i Bibliothèque Nationale anger 1804-1806 för den 17:e till den 19:e årgången. En dateringsindikation är förlagsadressen, och den 18:e årgången av Porros *JdGoL* har adressen Rue J.-J. Rousseau 14, vilket innebär ett tidsspänn mellan maj 1805 och 1817. Exemplar av *JdGoL* finns i Robert Spencer Collection i Royal Academy of Musics bibliotek, bl.a. en komplett serie av nummer 2-72 från den 17:e årgången. Robert Spencer har lämnat efter sig åtskilliga anteckningar med försök

9 9 Mangado Artigas, Josep Maria, Fernando Sor: Aportaciones biográficas, i *Estudios sobre Fernando Sor - Sor Studies*, ed. Luis Gásser. Colección Música Hispana Textos. Biografías. Publicaciones del Instituto Complutense de Ciencias Musicales. Madrid s.a., s. 43.

10 Som Luis Briso de Montiano har påpekat. Se också Gosalvez Lara, Varlos José, *La edición musical española hasta 1936*. Guía para la datación de partituras. Madrid 1995, s. 66

11 Jeffery, Brian, *Fernando Sor Composer and Guitarist*. 2nd ed., Penderyn 1994, s. 3.

12 En grundlig diskussion om Sors efternamn finns i Mangado Artigas, Josep Maria, *La guitarra en Cataluña, 1769-1939*. London 1998, s. 13ff. och i Mangado Artigas, Josep Maria Fernando Sor: Aportaciones biográficas, in *Estudios sobre Fernando Sor - Sor Studies*, ed. Luis Gásser. Colección Música Hispana Textos. Biografías. Publicaciones del Instituto Complutense de Ciencias Musicales. Madrid s.a., s. 16ff

13 Verket är inte nämnt i en relativt nyutkommen artikel av Paul Sparks, *The Guitar Variations of Fernando Sor*, i *Estudios sobre Fernando Sor - Sor Studies*... cit. ovan.

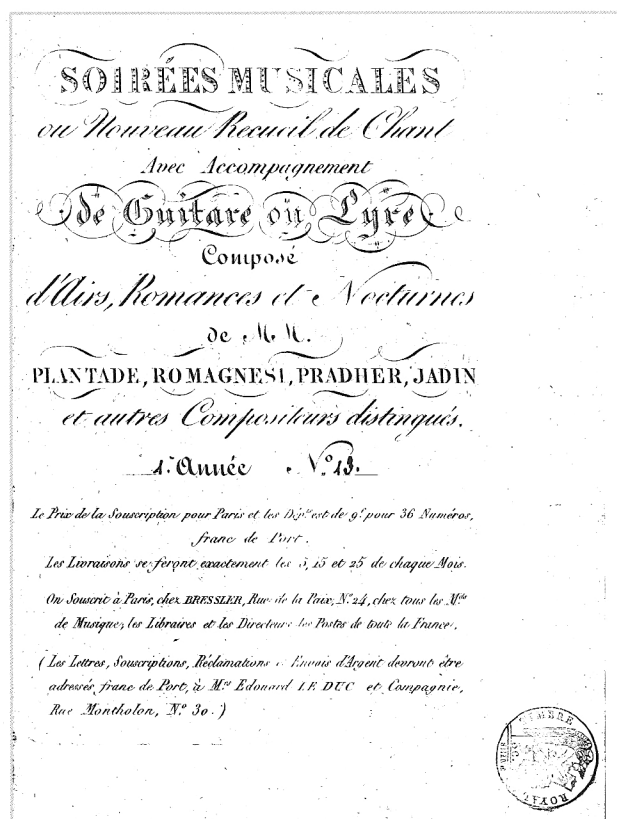
14 Devriès, Anik & Lesure François, *Dictionnaire des éditeurs de musique français*. Vol. 1. Genève 1979, s. 135 och 20.

15 Tyler, James, och Sparks, Paul, *The Guitar and Its Music from the Renaissance to the Classical Era*. Oxford 2002, s. 226.

16 «36 feuilles du *Journal de guitare* [troligen *La Muse Lyrique*], et le journal pour l'année entière à commencer du 1er Avril 1784; de plus un recueil d'airs nouveaux du même volume et portant le même titre que ses *Étrennes de guitare* de 1784;... » Citerad av Devriès, Anik & Lesure François, *Dictionnaire des éditeurs de musique français*. Vol. 1. Genève 1979, s. 20.

17 Johansson, Cari. *French Music Publisher's Catalogues of the Second Half of the Eighteenth Century*. Stockholm 1955, s. 5.

18 Devriès, Anik & Lesure François, *Dictionnaire des éditeurs de musique français*. Vol. 1. Catalogues. Genève 1979 pl. No. 3 och No. 4. Devriès, Anik & Lesure François, *Dictionnaire des éditeurs de musique français*. Vol. 1. Genève 1979, s. 134.

Titelbladet till *Soirées musicales*, första årgången.
I författarens samling

att datera *JdGoL*.¹⁹ Dessvärre har endast ett fåtal av Porros förlagskataloger bevarats och dateringen av dessa är något osäker och ger bara några få antydningar för att kunna datera *JdGoL*.²⁰ I *Journal général de la littérature* annonserades år 1800 en "Journal de guitare par Porro, 13me année". Detta datum stämmer väl med antagandet att den första årgången av *JdGoL* faktiskt publicerades 1788.²¹ Om vi således antar att Porro påbörjade utgivningen av sin *JdGoL* i början av 1788 och att han var noggrann med att ange korrekta årgångar, så kan vi dra slutsatsen att den 18:e årgången publicerades 1805. Som en konsekvens av detta kan vi också datera publiceringen av Sors *Etudes et Variations Espagnolles* till 1805, d.v.s. när Sor fortfarande uppehöll sig i Spanien. Detta betyder också att *Etudes et Variations Espagnolles* kan tillhöra Sors tidigast tryckta soloverk för gitarr.

Som nämnts tidigare så publicerade också Porro ett annat och

viktigare verk av Sor: *Grand Solo* opus 14. Porros version av detta verk har kortfattat beskrivits av Mario Torta i en artikel i *Guitart*.²² Titelsidan till Sors verk lyder: *Grand Solo pour la guitare ou la lyre par F. Sor ...chez P. Porro .., Rue J.J. Rousseau, No. 14*.²³ En intressant detalj i denna utgåva som kan ha viss betydelse är ett nummer, "2", och förkortningen "No", som är tryckt både på titelbladet och på den första sidan med musik till vänster respektive höger om titeltexten.²⁴ Detta kan antyda att Sors verk var tänkt som en del i en serie eller för ett häfte i en periodisk skrift. Tryckets format passar också väl med det nya format för *JdGoL* som Porro annonserar i det 69:e numret av 18:e årgången (det som också innehåller *Suite des variations de Sors*): «Avis. Le Journal de Guitare pour la 19me année sera Composé de 12 Grands Cahiers, Prix 26fr. 50ces.» Uppenbart är att Porros avsikt var att publicera sin *JdGoL* i ett större format och samtidigt höja priset med inte mindre än 47%! Denna förändring kanske inte var i kundernas smak och jag har inte stött på ett enda exemplar av den 19:e årgången med detta större format. Kan Sors *Grand Solo* vara ett av numren i den 19:e årgången och således ha tryckts redan 1806? Detta verk trycktes också av Castro i dennes *Journal de musique étrangère pour la Guitare ou Lyre* ca 1810.²⁵ Mario Torta föreslår i sin planerade utgåva av Porroversionen av *Grand Solo* att den kan ha varit publicerad 1811-1812.²⁶

La bergère délaissée – en okänd fransk sång av Sor

En ytterligare, tidigare okänd (eller mer precist: ej återfunnen) fransk sång av Fernando Sor har följande titel: *La bergère délaissée. Romance de Léonard. Musique de F. Sor. Arrangée pour Guitare par Meissonnier Jeune. ... chez Bressler, Rue de la Paix, No. 24*. Denna sång ingick i första årgången och som nummer 13 i en fransk musiktidskrift, *Soirées musicales*. Liksom det tidigare verket av Sor så återfanns också denna sång i en inbunden s.k. "recueil" i författarens samling. Bandet innehåller flera häften/nummer från *Soirées musicales*. Denna journal publicerades av Antoine-Jean Louis Bressler (1790-?), som tycks ha varit verksam som musikförläggare på adressen Rue de la Paix 24 i Paris under perioden 1810-1831. Det finns mycket lite information kring Bresslers aktiviteter och Devriès-Lesure nämner inte Bresslers *Soirées musicales*.²⁷ Enligt titelbladet skulle korrespondens angående denna journal skickas till en Mr. Edouard Le Duc et Compagnie, Rue Mont-holon 30, men ingen information har gått att få kring Edouard Le Duc.

Imogen Fellingier förtecknar i sin omfattande bibliografi *Periodica Musicalia*, några få separata häften från de första två årgångarna av *Soirées musicales* och daterar dem till ca 1820-1821.²⁸ Fellingiers dateringförslag verkar rimliga eftersom *Soirées musicales* är nämnd i Gardetons *Bibliographie musi-*

19 Jag vill tacka Kathy Adamson vid Royal Academy of Music som har försett mig med upplysningar om de nummer av *Journal de Guitare* som finns i Robert Spencer Collection liksom för renskrift av dennes anteckningar kring Porro och hans publikationer.

20 En tidig förlagskatalog från Porro finns i författarens samling. Den återfinns i Porros *Journal de Guitare ou Lyre*, 11:e årgången, nr 16, och bör följaktligen vara tryckt samtidigt som detta nummer av tidskriften, kanske 1799. I katalogen finns också förtecknat Porros opus 27, vilket antyder att detta verk trycktes vid ungefär samma tid. Adressangivelsen i katalogen för Porros förlag är Rue Beaurepaire 16, och detta antyder också att katalogen bör vara tryckt mellan augusti 1796 och januari 1807. Av visst intresse är att denna katalog också nämner en *Journal de guitare Avec les Etrennes* och annonserar den 1-11:e årgången av denna journal, de sista två årgångarna «avec Timbre», d.v.s. de var försedda med den tidigare nämnda "timbre fiscal" eller skattestämpeln (en sådan användes f.ö. också i Sverige under första häften av 1800-talet). Jag har i min samling både *Journal de Guitare ou Lyre* 11:e årgången med numren 1-4, 13-16 och Porros op. 27 som är *Douze romances nouvelles...*, signerad av Porro.

21 Jag vill tacka Erik Stenstadvald, som försåg mig med information ur *Journal général de la littérature*.

22 Torta, Mario, Le Sonate per chitarra di Fernando Sor. Seconda parte. *Guitart* No. 21 (2001), s. 36ff.

23 Jag vill tacka Mario Torta, som försåg mig med sina artiklar ur *Guitart* och bilder på denna utgåva.

24 Samma plåt tycks ha använts för titeln på titelsidan och för titeln på den första sidan med musik.

25 Jeffery, Brian, *Fernando Sor Composer and Guitarist*. 2nd ed., Penderyn 1994, s. 155.

26 Information vänligen lämnad av Mario Torta.

27 Devriès, Anik & Lesure François, *Dictionnaire des éditeurs de musique français*. Vol. II. Genève 1988, s. 80.

28 Fellingier, Imogen, *Periodica Musicalia* (1789-1830), Regensburg 1986.

LA BERGÈRE DÉLAISSÉE.

ROMANCE DE LÉONARD.

Musique de F. SOR.

Arrangée pour Guitare par MEISSONNIER Jeune.

Prix: 75¢

A Paris, chez BRESSLER, M.^d de Musique, Rue de la Paix, N° 24.

Andante.

Guitare.

U - ne jeu - ne ber - gè - re

les yeux baignés de pleurs, à l'écho soli - tai - ré

confi - aits ses douleurs: hé - las! loin d'un par - re où

vais-je recou - rir; tout me trahit dans la na - tu - re je

n'ai plus qu'à mou - rir, tout me trahit dans la na - tu - re je

n'ai plus qu'à mou - rir.

2. C. Est-ce là ce boca - ge où j'entendais sa voix? ce tillen dont l'om -

-bra - ge nous couvrait tant de fois? cet a - zi - le où l'amp - - tre en -

-vain va re - fleurir, ô doux printem - tu vas re - naître et moi je vais mou -

-rir, ô doux printem - tu vas re - naître et moi je vais mou - rir.

3. C. Un jour viendra peut - être que tu n'aimeras plus, a - lors je ferai

nai - tre tes regrets superflus; tu verras mon i - ma - ge tu m'entendras ge -

-mir tu te plaindras berger vo - la - ge de m'avoir fait mou -

-rir, tu te plaindras berger vo - la - ge de m'avoir fait mourir.

Soirées Musicales, 4e Année, N° 15.

La bergère délaissée.
Romance de Léonard.
Musique de F. Sor.
Arrangée pour Guitare
par Meissonnier Jeune. I
författarens samling.

cale..., som trycktes 1822.²⁹ Detta tyder på en möjlig datering för denna tidskrift till 1815-1822.³⁰ Detta innebär i sin tur att denna sång sannolikt publicerades när Sor befann sig i England. Fellingner påpekar att det fanns parallellutgåvor av *Soirées musicales* för "Piano ou Harpe" och med "Accompagnement de Guitare ou Lyre". I *Catalogue des ouvrages de musique vocale et instrumentale composant le fonds de A. Meissonnier* från 1827 är Sor förtecknad med fem sånger till pianoackompanjering och bland dessa återfinns också *La Bergère délaissée*.³¹ Det är svårt att avgöra vilken av versionerna som trycktes först även om det förefaller troligast att pianoversionen var tidigast. Detta antyds också av titeln: "Arrangée pour Guitare". Orsaken till att Sor inte själv utförde arrangemanget för gitarr kan vara att han bodde i London vid denna tid. Arrangemanget var istället utfört av Meissonnier Jeune, identisk med Jean-Racine Meissonnier (1794-1856), yngre bror till Jean-Antoine Meissonnier (1783-1857), Sors viktigaste förläggare i Paris. Jean-Racine Meissonnier var också själv aktiv som musikförläggare från 1820 och enormt produktiv med ett stort antal gitarrackompanjeringar till andras musik. Den underliggande texten till sången av Sor är av en "Léonard". Kan denne vara identisk med Nicolas-Germain Léonard (1744-1793)? Han var fransman, men föddes på Guadeloupe, och kom till Frankrike i sin ungdom. Han publicerade lyrik som tycks ha varit mycket uppskattad av samtiden och hans texter användes även senare. Ett exempel på detta är romansen *Si Colin est auprès de moi* med musik av Louis Moreau och utgiven 1826. Det förefaller därför sannolikt att Nicolas-Germain Léonard är textförfattare till Sors sång.

Som ovan visats så kan tidskrifter och samlingsband med sång till gitarrackompanjeringar då och då bjuda på överraskningar. En avsevärd del av den franska repertoaren för gitarr (huvudsakligen sång och gitarr) trycktes i periodiska publikationer som *JdGoL* eller *Soirées Musicales*. En del av dessa publikationer var långlivade, men de flesta levde under en mycket kort period. Det framgår också tydligt av Imogen Fellingners outhärliga bibliografi, *Periodica musicalia*, att bibliotekens bestånd av dessa publikationer är synnerligen ofullständiga (och säkerligen också okatalogiserade) vilket betyder svårigheter för t.ex. gitarrforskare att lokalisera och identifiera verk av kompositörer p.g.a. luckor i källorna.³² Trots att dessa publikationer är splittrade och ofullständiga så är dock den bevarade delen imponerande till sitt omfång, för att inte säga nästan omöjlig att beräkna. Åtskilligt av detta material finns säkert i privata händer och deras nuvarande ägare kanske inte inser deras sällsynthet, betydelse eller relevans för t.ex. gitarrhistorien.

Denna artikel publicerades först i en italiensk version som *Due pezzi sconosciuti di Fernando Sor* i den italienska gitarrtidskriften *il Fronimo* årgång 36/2008 nr 144 och på sidorna 28-38. Jag vill slutligen uttrycka mitt stora tack till Luis Briso de Montiano, Erik Stenstadvold och Lena Kokkaliari, som alla har tillfört värdefull information, kommentarer och förslag till förbättringar av artikeln.

32 Fellingner, Imogen, *Periodica Musicalia* (1789-1830), Regensburg 1986.

29 Gardeton, Cesar, *Bibliographie musicale de la France et de l'étranger*. Facs. Genève 1978, s. 284.

30 Katalogen i Bibliothèque Nationale anger ett tidsspänn mellan 1815 och 1830.

31 Meissonniers katalog är bevarad i F-Pn. Jag vill tacka Erik Stenstadvold för denna information.